

Uitvoeringstermijn, termijnverlenging, termijnschade.

Ann Eeckhout
Advocaat

www.advocaat-eeckhout.be

Inhoud

Overheidsopdrachten

1. Uitvoeringstermijn : aanvang – duur – einde
2. Termijnverlenging
3. Boete voor termijnoverschrijding
4. Vergoeding voor termijnschade
5. Berekening van de termijnschade

www.advocaat-eeckhout.be

1. Uitvoeringstermijn : aanvang – duur - einde

1. Uitvoeringstermijn – Aanvang

- Twee documenten zijn van belang
- Gunning : dit is de bestelling van de opdracht
- Aanvangsbevel : het bestuur zegt op welke datum de werken moeten beginnen
  - dit moet schriftelijk gebeuren
  - dit moet gebeuren volgens de 2 regels die in art 28 § 1 1° AAV zijn vastgelegd
- ↘ De aannemer is verplicht de werken aan te vangen en regelmatig voor te zetten zodat ze binnen de contractuele uitvoeringstermijn zullen voltooid zijn

1. Uitvoeringstermijn – Aanvang

Vaststelling v/d aanvang v/d werken

AAV 28 § 1 1°

Regel 1 :

- ≤ klasse 5 : tussen 15e – 45e dag na gunning
- ≥ klasse 6 : tussen 30e – 60e dag na gunning
- ≤ klasse 5 + bijz. techn. : ts 30e–60e d na gunning

Uitzondering :

- Weersomstandigheden : bij gunning i/d winter kan de aanvang tot het gunstige seizoen worden uitgesteld
- Afwijkingen geldig vastgelegd in het bestek
- Of mits akkoord van de aannemer

1. Uitvoeringstermijn – Aanvang

Verzenden v/h aanvangsbevel

AAV 28 § 1 1°

Regel 2

Er moeten minimum 15 kalenderdagen zijn tussen verzenden van het aanvangsbevel en de aanvang van de werken

Uitzondering

- i.g.v. hoogdringendheid
- i.g.v. toewijs in fasen, voor de latere fasen

1. Uitvoeringstermijn – Duur

Het **bestek** bepaalt de uitvoeringstermijn

- In werkdagen is de regel AAV 28 § 1 2°
- In kalenderdagen enkel als economische redenen gelden AAV 28 § 2 3°
- Tegen einddatum

1. Uitvoeringstermijn – Duur

Uitvoeringstermijn in **werkdagen** AAV 28 § 1 2°

Is de regel !

Zijn geen werkdagen

- Zondagen en wettelijke feestdagen
- Vakantiedagen en inhaalrustdagen
- Zaterdagen
- Weerverletdagen : “de dagen waarop, zoals aanvaard door de aanbestedende overheid, het werken wegens ongunstige weersomstandigheden of de gevolgen ervan gedurende minstens 4 uren onmogelijk was of zou zijn geweest”

Zie bouwkalender van de Confederatie Bouw

1. Uitvoeringstermijn – Duur

Uitvoeringstermijn in **kalenderdagen**
of tegen einddatum

AV 28 § 1 3°

Is de uitzondering “om economische redenen” !

Alle dagen zijn uitvoeringsdagen.

Zijn evenwel geen uitvoeringsdagen

- vakantiedagen,
doch enkel als de uitvoeringstermijn maximum 80 kalenderdagen
bedraagt
- weerverletdagen,
op voorwaarde dat zij absoluut uitzonderlijk zijn (KMI,
vorstvergoeding, feitelijke situatie bouwplaats)

1. Uitvoeringstermijn – Duur

Ook besturen hebben belang
bij een realistische uitvoeringstermijn !

Risico's bij te korte uitvoeringstermijn :

- abnormale concentratie van materiaal en potentieel
- concurrentievervalsing
- verwaarlozen veiligheidsmaatregelen
- goede uitvoering in gedrang door te hoog
uitvoeringsritme

1. Uitvoeringstermijn – Einde

- Aannemer moet zo snel mogelijk het einde v/d werken bij aangetekend schrijven melden aan het bestuur
- Immers → Art 43 § 2 AAV :
“ *Het werk dat in staat van VO is bevonden wordt vermoed, tot bewijs van het tegendeel, in die toestand te hebben verkeerd (...) op de datum van de werkelijke voltooiing die door de aannemer in zijn aangetekende brief wordt gemeld* ”
- Wettelijk vermoeden legt de bewijslast (van het feit dat het werk niet voltooid is) bij het bestuur

2. Termijnverlenging

2. Termijnverlenging – Overzicht

Zie overzicht bijlage :

1. Feit = feit dat recht geeft op termijnverlenging	F
2. Recht = berekening van de termijnverlenging	R
3. Bijzondere ontvankelijkheidsvoorwaarde	B Vw
4. Algemene ontvankelijkheidsvoorwaarde	A Vw

2. Termijnverlenging – Aanvraag

Termijnverlenging moet aangevraagd worden

AAV 16 § 4

- schriftelijk aangetekende zending niet verplicht / wel aangeraden
  - vóór het verstrijken v/d contractuele uitvoeringstermijn
  - aanvraag moet behoorlijk gerechtvaardigd zijn (verwijzing naar gronden en/of feiten)
  - aanvraag moet becijferd zijn (aantal dagen)
- d.i. een algemene ontvankelijkheidsvoorwaarde voor iedere vorm van termijnverlenging ('op straffe van verval !)

2. Termijnverlenging – Art 4 § 2 AAV

Art 4 § 2 AAV

- F : laattijdige keuring van werk- & détailtekeningen
- R : evenredige verlenging v/d uitvoeringstermijn
- B Vw : geen
- A Vw : termijnverlenging aanvragen (art 16 § 4 AAV)

2. Termijnverlenging – Art 12 § 6 1° AAV

Art 12 § 6 1° AAV

- F : laattijdige keuring van materialen
- R : evenredige verlenging v/d uitvoeringstermijn
- B Vw : geen
- A Vw : termijnverlenging aanvragen (art 16 § 4 AAV)

2. Termijnverlenging – Art 27 § 5 AAV

Art 27 § 5 AAV

- F : vertraging door weigering van werk na proef en aanvaarding van werk na tegenproef
- R : verlenging v/d uitvoeringstermijn met de duur v/d veroorzaakte vertraging
- B Vw : geen
- A Vw : termijnverlenging aanvragen (art 16 § 4 AAV)

2. Termijnverlenging – Art 15 § 6 AAV

Art 15 § 6 AAV

- F : bestuur laat een belangrijk bedrag meer dan 30 kalenderdagen na het einde v/d betaaltermijn onbetaald
- R : verlenging vanaf de 91^e dag na indienen VS t.e.m. 2^e bankwerkdag na overschrijving door het bestuur
- B Vw : geen
- A Vw : termijnverlenging aanvragen (art 16 § 4 AAV)

2. Termijnverlenging – Art 16 § 1 AAV

Art 16 § 1 AAV

- F : foutieve gedragingen v/h bestuur ►
- R : billijke verlenging v/d uitvoeringstermijn naar gelang de concrete gevolgen v/d verstoring
- B Vw : feitenmelding (art 16 § 3 AAV) ! ►
- A Vw : termijnverlenging aanvragen (art 16 § 4 AAV)

2. Termijnverlenging – Art 16 § 1 AAV

Foutieve gedragingen v/h bestuur

→art 16 § 1 AAV : *De aannemer kan zich beroepen op **nalatigheden, vertragingen of welke feiten ook die hij aan de aanbestedende overheid of haar personeel ten laste legt** en die voor hem oorzaak zouden zijn van een **vertraging**, met het oog op het verkrijgen van een **verlenging van de uitvoeringstermijnen***

→vertraging in precontractuele fase

- tegenstrijdigheden in aanbestedingsdossier
- leemten
- foute informatie
- conceptiefouten

2. Termijnverlenging – Art 16 § 1 AAV

→vertraging in contractuele fase

- laattijdig ter beschikking stellen v/d nodige elementen
  - substantiële wijzigingen aan het ontwerp
  - bestellen van aanzienlijke meerwerken
  - verbod tot toepassing oorspronkelijke werkwijze
  - weigering v/h bestuur tot onderzoek van maatregelen t.g.v. onvoorziene omstandigheden
  - gebrek aan coördinatie tussen verschillende aannemers
  - vertraging te wijten aan een gekende derde
- ↓
- [vb. vertraging t.g.v. laattijdige verplaatsing v/d nutsleidingen bestuur is aansprakelijk t.o.v. de aannemer bestuur kan wel de nutsmaatschappij aanspreken]

2. Termijnverlenging – Art 16 § 1 AAV

De feitenmelding (art 16 § 3 AAV) :

- feiten en omstandigheden melden
= op straffe van verval !
- invloed op de aanneming melden
[≠ op straffe van verval !]
- ten spoedigste / binnen de 30 kalenderdagen nadat feiten en omstandigheden zich hebben voorgedaan of nadat de aannemer ze had moeten kennen
- schriftelijke melding
aangetekende brief is niet vereist !
vermelding in werfverslag is ook ok !

2. Termijnverlenging – Art 16 § 1 AAV

De feitenmelding (art 16 § 3 AAV) :

- ratio legis :
  - bestuur op de hoogte stellen
  - zodat bestuur kan vaststellen en kan remediëren
- als bestuur al op de hoogte is, is feitenmelding niet nodig (Cass, 25.04.1996)
- bij schriftelijke bevelen van het bestuur,
  - is feitenmelding niet nodig (art 16§3 AAV)
  - wel de invloed v/d feiten op de aanneming melden

2. Termijnverlenging – Art 16 § 2 AAV

Art 16 § 2 AAV

- F : onvoorzienbare omstandigheden
- R : billijke verlenging v/d uitvoeringstermijn naar gelang de concrete gevolgen v/d verstoring
- B Vw : feitenmelding (art 16 § 3 AAV) !
- A Vw : termijnverlenging aanvragen (art 16 § 4 AAV)

2. Termijnverlenging – Art 16 § 2 AAV

Onvoorzienbare omstandigheden

- Feiten die onvoorzienbaar, onontwikkbaar en onverhelpbaar zijn en die niet te wijten zijn aan fout/nalatigheid v. aannemer of bestuur

- - overmacht, overstroming, staking
  - ongunstige weersomstandigheden (vb. winter 2009 – 2010)
  - in gebreke blijven van onderaannemer in zoverre die zelf in een situatie van art 16 § 2 AAV verkeert
  - overheidsdaden
  - grondmechanische omstandigheden
  - socio-economische omstandigheden ...

2. Termijnverlenging – Art 29 § 1 AAV

Art 29 § 1 AAV

- F : onderbreking v/d werken op bevel van het bestuur ►
- R : verlenging v/d uitvoeringstermijn met de door de onderbrekingveroorzaakte vertraging
- B Vw : geen ►
- A Vw : termijnverlenging aanvragen (art 16 § 4 AAV)

2. Termijnverlenging – Art 29 § 1 AAV

2 soorten onderbreking v/d werken

- Bestuur beveelt de schorsing
  - Schriftelijk schorsingsbevel = expliciete schorsing
  - Rechtsgrond = art 29 § 1 AAV
  - Geen B Vw !

- Aannemer vraagt de schorsing
  - Bestuur beslist niet over de schorsing
  - Rechtsgrond art 16 § 1 of 16 § 2 AAV
  - Wel B Vw ! Feitenmelding (art 16 § 3 AAV)

2. Termijnverlenging – Art 42 § 5 AAV

Art 42 § 5 AAV

- F : wijziging v/d opdracht door het bestuur ▶
- R : billijke verlenging v/d uitvoeringstermijn naar gelang de reële invloed en impact v/d wijzigingen
- B Vw : geen
- A Vw : termijnverlenging aanvragen (art 16 § 4 AAV)

2. Termijnverlenging – Art 42 § 5 AAV

Art 42 § 5 AAV :

- bijkomende werken of wijziging aan het voorziene werk
- geschreven wijzigingsbevel vermeldt
  - ofwel verlenging v/d uitvoeringstermijn
  - ofwel uitsluiting van iedere verlenging van termijn
  - ofwel uitstel tot latere datum van verlenging van termijn
- aannemer kan bezwaar indienen vóór verstrijken v/d uitvoeringstermijn
- betwisting i.v.m. verlenging uitvoeringstermijn mag verdere uitvoering van opdracht niet in de weg staan

2. Termijnverlenging – Art 42 § 6 AAV

Art 42 § 6 AAV

- F : belangrijke overschrijding v/d VH
- R : billijke verlenging v/d uitvoeringstermijn naar gelang de invloed v/d aard, de omvang en de duur v/h meerwerk
- B Vw : termijnverlenging aanvragen binnen de 15 kalenderdagen na indiening v/d vorderingsstaat waaruit de belangrijke overschrijding v/d VH blijkt
- A Vw : termijnverlenging aanvragen (art 16 § 4 AAV)

3. Boete voor termijnoverschrijding

www.advocaat-eekhout.be

3. Boete voor termijnoverschrijding - aard

- Art 20 § 5 AAV → De boete
  - is een forfaitaire vergoeding
  - loopt van rechtswege, zonder ingebrekestelling, zonder PV; is opeisbaar door het eenvoudig verstrijken v/d uitvoeringstermijn
  - kan door het bestuur ambtshalve ingehouden worden op de VS / borg (AAV 20§7)

- Daarnaast moet de aannemer het bestuur vrijwaren *“tegen elke schadevergoeding die deze aan derden verschuldigd is op grond van de vertraging v/d werken”*

www.advocaat-eekhout.be

3. Boete voor termijnoverschrijding - berekening

Berekening boete :

- Formule in art 48 § 2 AAV

$$R = 0,45 \frac{M \times n^2}{N^2}$$

waarin :

R = het bedrag van de boete voor n dagen vertraging;
M = de oorspronkelijke aannemingssom;
N = aantal werkdagen vastgesteld voor de uitvoering bij de aanvang v/d opdracht;
n = aantal kalenderdagen vertraging.

- Boete voor het aantal kalenderdagen vertraging
- Maximum boete = 5 % van M

3. Boete voor termijnoverschrijding - teruggave

Aannemer kan teruggave boete krijgen als hij bewijst

- dat de vertraging te wijten is aan AAV 17§1
  - het bestuur (AAV 16§1)
  - of aan onvoorziene omstandigheden (AAV 16§2)
  - mits hij deze feiten / omstandigheden tijdig & schriftelijk heeft gemeld (AAV 16§3)
- dat er een wanverhouding is tussen boete & te laat uitgevoerde werken AAV 17§2
  - minder dan 5 % v totale aannemingssom nog uit te voeren
  - mits de werken normaal kunnen gebruikt worden
  - mits de aannemer alles in het werk heeft gesteld om de laattijdige prestaties binnen de kortste tijd te beëindigen

3. Boete voor termijnoverschrijding - teruggave

Aannemer kan teruggave boete krijgen
als de vormvoorwaarden van art 17 § 3 AAV vervuld zijn

- aannemer moet teruggave vragen
- bij aangetekende brief
- uiterlijk 60e kalenderdagen na de laatste betaling (vervaltermijn !)

4. Vergoeding voor termijnschade

4. Termijnschade – Overzicht

Zie overzicht bijlage :

1. Feit dat recht geeft op vergoeding v termijnschade F
2. Recht = berekening van de termijnschade R
3. Bijzondere ontvankelijkheidsvoorwaarde B Vw
4. Algemene ontvankelijkheidsvoorwaarde A Vw

4. Termijnschade – Begrip

Termijnschade

- schade die aannemer lijdt als gevolg van een verlenging of onderbreking van de werken

- de verlenging of onderbreking van de uitvoeringsperiode heeft directe invloed op de kostprijs van de aanneming
  - personeel onproductief
  - stockeerkosten materialen
  - oplopende bouwplaatskosten
  - schadevergoeding leveranciers/onderaannemers
  - ...

4. Termijnschade – Recht op vergoeding

De AAV voorzien vergoeding voor termijnschade

Art 28 AAV :

Aannemer is verplicht de werken voort te zetten zodat zij volledig binnen de contractuele uitvoeringstermijn voltooid zijn

Aannemer heeft recht op vergoeding van de termijnschade indien de werken niet voltooid zijn *door feiten of omstandigheden die niet aan hem kunnen toegerekend worden*

4. Termijnschade – Aanvraag

Vergoeding voor termijnschade moet aangevraagd worden **AAV 16 § 4**

- schriftelijk aangetekende zending niet verplicht / wel aangeraden
  - binnen de 90 kalenderdagen na de betekening van het PV van voorlopige oplevering
  - aanvraag moet behoorlijk gerechtvaardigd zijn (verwijzing naar gronden en/of feiten, mét bewijzen)
  - aanvraag moet becijferd zijn
- d.i. een algemene ontvankelijkheidsvoorwaarde voor iedere schadeclaim ('op straffe van verval !)

4. Termijnschade – Art 15 § 5 AAV

Onderbreking op bevel van het bestuur

- F: onderbreking die minimumduur overschrijdt
  - 1/20e van de uitvoeringstermijn
  - en 10 werkdagen of 15 kalenderdagen
- R : integrale schadevergoeding als de onderbreking een bepaalde minimumduur overstijgt
- B Vw : geen, bestuur kent haar eigen bevelen
- A Vw : schadeclaim indienen (art 16 § 4 AAV)

4. Termijnschade – Art 15 § 6 AAV

Laattijdige betaling van tussentijdse vorderingsstaten

- F : bestuur laat een belangrijk bedrag meer dan 30 kalenderdagen na het einde v betaaltermijn ontbetaald
- R : integrale schadevergoeding i.g.v. geldige onderbreking of vertraging
- B Vw : onderbreking of vertraging 15 dagen op voorhand aankondigen in een aangetekende brief aan bestuur
- A Vw : schadeclaim indienen (art 16 § 4 AAV)

4. Termijnschade – Art 16 § 1 AAV

Nalatigheden of feiten ten laste van het bestuur

- F :
  - foutieve gedragingen v/h bestuur en/of haar personeel, ook
  - laattijdige keuring van detail- en werktekeningen
  - laattijdige keuring van materialen
  - onterechte weigering van een uitvoering
  - niet geven v/e uitdrukkelijk schorsingsbevel
- R : integrale schadevergoeding
- B Vw : feitenmelding (art 16 § 3 AAV)
- A Vw : schadeclaim indienen (art 16 § 4 AAV)

4. Termijnschade – Art 16 § 2 AAV

Onvoorziene omstandigheden

- F :
  - Feiten die onvoorzienbaar, onontwijkbaar, onverhelpbaar zijn
  - Feiten die niet te wijten zijn aan fout van aannemer of bestuur
- R : integrale schadevergoeding indien “*zeer belangrijk nadeel*” is geleden
- B Vw : feitenmelding (art 16 § 3 AAV)
- A Vw : schadeclaim indienen (art 16 § 4 AAV)

4. Termijnschade – Art 28 § 1 1° AAV

Laattijdig aanvangsbevel

- F : geen aanvang van de werken bevolen binnen de 45 / 60 kalenderdagen na gunning
- R : integrale schadevergoeding
- B Vw : voorbehoud in aangetekende brief binnen de 30 dagen na het verstrijken van de 45/60 kdagen
- A Vw : schadeclaim indienen (art 16 § 4 AAV)

4. Termijnschade – Art 7 AUR - Art 42 AAV

Wijziging v/d opdracht door het bestuur

- F : wijziging die het bestuur eenzijdig aan de opdracht aanbrengt
- R : rechtmatige compensatie
- B Vw : geen
- A Vw : schadeclaim indienen (art 16 § 4 AAV)

5. Berekening termijnschade

www.advocaat-eeckhout.be

5. Berekening termijnschade

Wat ?

- ↘ vergoeding van de schade die de aannemer lijdt t.g.v. een verlenging / onderbreking van de uitvoeringstermijn die niet toerekenbaar is aan de aannemer

Interessante link

- ↘ Vlaamse omzendbrief dd 5 december 2008
<http://www2.vlaanderen.be/overheidsopdrachten/schadevergoedingshandleiding.htm>
- ↘ CMK omzendbrief dd 15 september 2006
<http://www.staatsbladclip.be/staatsblad/wetten/2006/10/06/wet-2006036546-print.html>

www.advocaat-eeckhout.be

5. Berekening termijnschade

Algemene kosten → Formule Flamme

$$I = \frac{S \times e \times n}{D}$$

- I = bedrag v/d schadevergoeding
- S = uitvoeringsbedrag contract (excl BTW)
- D = uitvoeringstermijn contract in werkdagen
- e = kosten% (bewezen of forfaitair 10 %)
- n = aantal werkdagen in de schadeperiode

www.advocaat-eekhout.be

5. Berekening termijnschade

Formule Flamme - voorbeeld :

$$I = \frac{S \times e \times n}{D}$$

- I = bedrag v/d schadevergoeding
- S = uitvoeringsbedrag contract (excl BTW)
- D = uitvoeringstermijn contract (+ 1/20ste voor weerverlet)
- e = kosten% (bewezen of forfaitair 10 %)
- n = aantal werkdagen in de schadeperiode

$$I = \frac{800.000 \text{ euro} \times 10 \% \times 50 \text{ d}}{200 \text{ d}} = 20.000 \text{ euro}$$

dagomzet 4.000 euro
400 euro per dag algemene kosten (10 %)
50 schadedagen
400 euro x 50 = 20.000 euro

www.advocaat-eekhout.be

5. Berekening termijnschade

Andere mogelijke schadeposten

- Immobilisatie materieel
  - Noteren in dagboek der werken
  - CMK 2003 – tarieven
Zie omzendbrief 15.09.2006
- Algemene en specifieke bouwplaatskosten
  - Keet, afsluiting, signalisatie
  - Nutsvoorzieningen, e.a.
- Productiviteitsverlies op bouwplaatspersoneel dat niet op volle kracht kan worden ingezet

5. Berekening termijnschade

Andere mogelijke schadeposten

- Kosten voortvloeiend uit het stopzetten en het hervatten v/d werkzaamheden
- Bijkomende onderhoudskosten en/of uitzonderlijke instandhoudingskosten van reeds uitgevoerde werken
- Gerechtaardigde eisen van onderaannemers of leveranciers wier contract verbroken werd of waarvan de tegenprestaties werden opgeschort

Nog vragen ?

...

Dank voor uw aandacht !